

matică ce le învăluie alcătuiesc un discurs despre mizeria și măreția omului în fața destinului, despre eterna sa pribegie în căutarea paradisului pierdut. Este un spectacol scurt, de numai 20 de minute, dar cu atât mai tulburător, în care însăși simplitatea nudă a elementelor discursului scenic dobândește o uiașă încărcătură psihologică, un impact emoțional ieșit din comun. Un spectacol al efectelor vizuale ce fac inutil cuvântul. Fondatorul teatrului declară: "Este o relație directă între zgârcenia mijloacelor de expresie și numărul cuvintelor din piesele mele. Prin maturizare,

cred că am ajuns la tăcere, așa cum alții au ajuns, probabil, la elocință. Singurul lucru esențial pe care îl pot numi, cu privire la spectacolul meu, este titlul. Restul trebuie văzut și trăit, ca o autentică experiență". Într-adevăr, neliniștea înțeleșurilor pe care "imaginile" lui Madzik le rostesc în cele 20 de minute, cu privire la naștere și moarte, la început și sfârșit ori la puterea omului de a accede la adevăr reprezintă pentru spectator o memorabilă experiență inițiativă. Iar iscusința cu care acest magician pecetluiește mariajul dintre lumină și întuneric, dintre sacru și profan, dintre nădejde

și deznădejde reprezintă ea însăși un însemn de har ce pare să îndumnezeiască și "cutia" în care are loc ceremonialul, și pe spectatori. Regizorul spunea: "Am convingerea că există sfere ale realității umane care suferă când sunt descrise în cuvinte. Există metode mai potrivite, expresii mai inspirate pentru a ne releva adevărul". Și, o dată acest adevăr rostit, prin imagini, artiștii polonezi nu au vrut, probabil, să ne răpească bucuria de a pleca de la spectacol îmbogățiți cu mister, cu neliniște, cu o experiență autentică.

Ion Parhon

f festivaluri

Chișinău

Identitate pregnantă

Renăscut, după 1990, din propria cenușă, teatrul basarabean s-a făcut remarcat prin tendințele de înnoire a limbajului scenic promovate mai cu seamă de tinerii regizori care, prin spectacolele realizate, au reținut atenția nu numai a spectatorilor și criticilor locali, ci și a acelora de peste Prut. Multe din creațiile lor – **Așteptându-l pe Godot, Regele moare, Cântărețul cheal, Chirița în provincie, Voci în lumina orbitoare, Revizorul**, montate de Petru Vutcărău la Teatrul "Eugène Ionesco", **Un veac de singurătate, Anna Karenina, Steaua fără nume, Hamlet**, montate de Sandu Vasilache la Teatrul Național "Mihai Eminescu", **Hamlet și Don Juan**, montate de Mihai Fusu la Teatrul "Lucefărul" – au fost prezentate și s-au bucurat de succes la diverse festivaluri naționale și internaționale. Dacă, la capitolul spectacolelor

meritorii, teatrul basarabean stă bine, în schimb manifestările de gen sunt puține, lipsa cvasi-generală a banilor sufocând, pur și simplu, activitatea artistică din Republica Moldova. De aceea, rarele festivaluri teatrale se cuvin a fi salutate atunci când se impun printr-o identitate pregnantă.

E cazul Bienalei Teatrului "Eugène Ionesco" din Chișinău, manifestare ajunsă la a III-a ediție (după cele din 1995 și 1997), care a reunit anul acesta, între 25 mai și 2 iunie, producții din șapte țări (Republica Moldova, România, Rusia, Franța, Japonia, Cehia, Italia), într-o paletă foarte bogată de genuri și formule artistice, multe dintre ele fiind vârful spectacologice, spre satisfacția celor doi directori artistici (dramaturgul Val Butnaru și regizorul Petru Vutcărău).

De la imaginile șocante, grotesc-deformatoare din spectacolul Naționalului craiovean

cu **Ubu Rex cu scene din Macbeth**, creat de Silviu Purcărete, la cadrul feeric, de o deosebită plasticitate, din **Visul unei nopți de vară**, montat de Petru Vutcărău la Teatrul "Eugène Ionesco"; de la modernitatea viziunii regizorale a lui Ion Sapdaru care, la Teatrul "Mihai Eminescu" din Botoșani, a reinterpretat **Hamlet** în cheie acut politică, la burlescul, farsa și caricaturalul din savuroasa comedie **Noaptea încurcăturilor**, înscenată de Petru Vutcărău la Teatrul Mic; de la pantomima și clowneria trupei Teatrului "Farsi" din Sankt-Petersburg, care a prezentat un spectacol avangardist, impecabil imaginat de Viktor Kramer și excelent interpretat de cele **6 personaje în căutarea vântului**, la musicalul agreabil **O întâmplare caraghioasă s-a petrecut în drum spre forul roman** de Shevelove/Gelbart, creat de Anatol Durbală la TN "Mihai Eminescu" din Chișinău;

de la viziunea tradiționalistă a lui Boris Focșa, care a montat **Înțeleptul** de A.N. Ostrovski la Teatrul "Luceafărul" din Chișinău, la teatrul de expresie coreografică practicat de trupa de la "Satiricus" în **Metamorfozele** după Ovidiu, imaginat de Sandu Greco și Victor Tanmoșan; de la teatrul tradițional japonez, cu spectacolul **Kyogen** al trupei "Yorozu Kyogen", la monodrama lui Matei Vișniec **Un clovn bătrân cu inima fugară**, jucată de Olivier Comte la teatrul francez "Changement de Décor"; de la spectacolul căznit,

lipsit de umor și savoare, cu **Slugă la doi stăpâni**, prezentat de Teatrul "A. P. Cehov" din Chișinău, la încântătoarea adaptare modernizată a **Peștișorului de aur** de Pușkin de la Teatrul de Păpuși "Licurici", în regia lui Titus Jucov; de la teatrul fizic, centrat pe mișcarea pură, din **Tri Neck 69**, prezentat de Teatrul ceh "Alfred Ve Dvore", la aberația italienilor de la Teatro Delli Dieci cu **Zeița noastră** de Massimo Bontempelli – iată oferta festivalului chișinăuan.

Ca la orice festival onorabil,

secțiunea "teoretică" a completat manifestarea propriu-zisă prin două interesante workshop-uri ("Modalități de cooperare internațională a criticilor de teatru", susținut de Chantal Boiron, și "Călătorie în lumea expresiei corporale", susținut de Alain Mollot), prin prezentarea revistelor "UBU-Scènes d'Europe" și "Teatrul în România", prin conferința "Teatrul românesc și problemele identității culturale", susținută de Marian Popescu.

Mioara Adina Avram

WORLD OF ARTS

Văicările teatrale

În ultima vreme, văicările s-au înmulțit. Oamenii de teatru se plâng în gura mare. Sunt oropsiți, pedepsiți, neglijăți, marginalizați. Îndură multe și pe nedrept. Ei bine, așa e! Văd că, indiferent de "garnitura" guvernamentală, nimeni n-are suflet pentru învățământ și cultură. Las' că nu are nici pentru sănătate, dar asta e altă poveste. Bugetul nostru e minuscul; am putea spune că, la câte nevoi sunt, "lipsește cu desăvârșire". Dar cum să dai vina pe destin, când, în aceleași condiții, unii se descurcă? Veți spune că aceasta-i treabă de jolly-joker și noi nu de asemenea manageri avem nevoie în teatre. Dar nici de plângăreți.

Sigur, artiștii nu pot să spargă geamurile prefecturilor, deși văd că agresivii au mai mult

succes. Dar pot să joace, de pildă, în fața primăriilor și a prefecturilor, nu-i oprește nimeni. Ca-n **Arta comediei**. Și-n piețe și în fața teatrului, arătând lumii, urbei că sunt în stare să joace, chiar așa, nemâncați și îmbrăcați modest. Jelaniile neîncetate obosesc și devin inutile. Nimănui nu-i face plăcere să aibă în preajmă văicăreți.

Dar, dacă accepți să repeți și să joci în spații murdare, invocând lipsa banilor (și a maturii!), dacă nu cauți continuu soluții pentru toate dificultățile și problemele de care te lovești, ci stai doar și te văicărești, eu zic că-ți meriți soarta.

Ce să spui despre acei directori care azi se smiorcăie, mâine spun o glumă șefilor, doar-doar s-or îndura de ei, poimâine dau afară cinci

salariați și pensionează peste noapte încă cinci colegi, "fără milă și-ndurare", care n-au nici o strategie serioasă, dar nu și-ar da demisia, în semn de protest, nici morți? Salariul ce și l-au atribuit, generoși, e oricum mult mai mare decât al colegilor!

Și-atunci, soluțiile lor nu sunt, nu pot fi radicale, sunt doar mănunte, prelungind agonia: mai cerșesc, mai închiriază un spațiu (ah, chirile, pe toate cotloanele teatrale!), mai așteaptă mila celor de sus. Cel de Sus, în schimb, și-a întors, scârbit și el de-atâta văicăreală, capul și privește în altă parte. Bunăoară, la cei – puțini – care conduc, zbătându-se zi și noapte, teatrele particulare.

Elisabeta Pop